

Onderstroom

Chloe Benjamin bij Meulenhoff:

De onsterfelijken
De anatomie van dromen
Onderstroom

CHLOE BENJAMIN

Onderstroom

ROMAN

Vertaald door Lucie Schaap

MEULENDREEK

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

ISBN 978-90-896-8429-5

ISBN 978-94-023-2898-1 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Under Story*

Omslagontwerp: Hachette Book Group, bewerkt door Pinta Grafische Producties

Omslagbeeld: Getty Images (Raimund Linke)

Vormgeving binnenwerk: Steven Boland

© 2026 Chloe Benjamin

© 2026 Nederlandse vertaling Lucie Schaap en Meulenhoff Boekerij bv,
Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

*Voor Nathan,
omdat je me vergezeld
door allebei*

INHOUD

DEEL EEN

1	<i>Terra Australis</i>	11
2	<i>De boomgaard</i>	33
3	<i>Spookdeeltje</i>	62
4	<i>Oneindige vrijheidsgraden</i>	72
5	<i>Duoversum</i>	92
6	<i>De walvis</i>	125
7	<i>Bodem</i>	142
8	<i>Het bekken</i>	177

DEEL TWEE

9	<i>Elders</i>	201
10	<i>Anima</i>	228
11	<i>De invaarder</i>	262
12	<i>Golffunctie</i>	270
13	<i>Vonken</i>	296
14	<i>De albatros</i>	329
15	<i>Verstrengeling</i>	367
16	<i>Bezoekhal</i>	435

DEEL EEN

Laurels eerste herinneringen aan aarde, al zou ze die toen grond hebben genoemd, waren verbonden aan onkruid wieden in de tuin van haar moeder. Ze was vijf, misschien zes. Haar moeder wees aan en zij trok. Distel, paardenbloem, vogelmuur: ze doorsneden complete steden, verstrengelden leven.

Als kind van appeltelers wist ze dat wortels bestonden, maar niet hoe ver ze reikten. Op een dag kroop ze onder een Golden Russet, die ze thuis octopusbomen noemden omdat ze alle kanten op zwaaien.

Ze keek naar de onderstam die zich opsplijste in wortels. ‘Waar gaan ze heen?’

Haar vader stond dichtbij te snoeien, Laurel liep graag achter hem aan terwijl hij bezig was. Hij wurmde zich naast haar, zodat ze allebei wormen waren.

‘Dat ligt eraan,’ zei hij. ‘Sommige gaan heel diep. Andere groeien even breed uit als de takken.’

Op school had Laurel onlangs een boom moeten tekenen. Ze had braaf een stam, takken en bladeren geschetst. Nu besefte ze dat ze de boom maar voor de helft op papier had gezet. Wat ze boven de grond zag, was één deel van het verhaal. Het andere lag eronder.

TERRA AUSTRALIS

De afdaling naar Antarctica overvalt Laurel. Het vliegtuig heeft geen ramen, daardoor ziet ze de rap naderende ijsvlakte niet.

Het toestel, een C-17, is hoger dan welk verkeersvliegtuig ook. Drie meter boven haar hoofd strekt het gewelfde plafond zich uit als een ruimteschip. Mensen zitten aan weerszijden tegen de wand, de meesten met koptelefoon op, sommigen slapend in de rode expeditieparka's die ze bij het Clothing Distribution Center in Nieuw-Zeeland hebben gekregen. De nieuwelingen houden hun veiligheidsgordels om. Een van de oudgedienden, een man met een zonnebril in cargo-broek en shirt met korte mouwen, maakt zijn gordels los en gaat met een roman onder zijn elleboog geklemd naast een houten vrachtkist op de grond liggen.

Tegenover Laurel slaat een zwarte vrouw haar armen over elkaar. Op haar korte afrokapsel prijkt een hoofdband. Een witte man zit te dutten onder zijn sjaal, je ziet niet veel meer dan zijn bruine krullen. Net voordat de wielen de grond raken opent hij zijn ogen. In het voorjaar en de zomer, die aan de onderkant van de aarde van oktober tot en met februari plaatsvinden, is de Rosszee nog zo'n tweeënhalve meter dik, stevig genoeg om dienst te doen als landingsbaan.

Passagiers hijsen zich in hun jas en beginnen van boord te gaan: de oudgedienden met vaste tred, de nieuwelingen waggelend in hun officiële expeditie-laanzen. De kou deint in golven over hen heen. De lucht doet Laurel minder aan de aarde denken dan aan een gasvormige pla-

neet, met de brede indigo, violette en felroze banen afgewisseld door stroken ondergaande zon. De bergketens blinken achter een waas van stuifsnieuw.

Een groot rood voertuig komt hobbelen dichterbij. Op een kant is 'IVAN' THE TERRA BUS geschilderd. Ivans chauffeur, een vrolijke man met een bivakmuts, vertelt dat de bus dertigduizend kilo weegt. Laurel kiest een plekje naast de vrouw die in het vliegtuig tegenover haar zat. Na een kwartier laat de chauffeur weten dat ze voorbij het overgangspunt zijn, waar ijs plaatsmaakt voor de vaste rotsbodem, en Laurels handen ontspannen zich. Al snel ziet ze de grauwe jarenvijftiggebouwen die McMurdo Station vormen.

De vrouw naast Laurel snuift schamper. 'Ik had niet verwacht dat Antarctica eruit zou zien als Wisconsin in februari.'

Laurel lacht. 'Opgevroren ijsmodder?' *Check*. Gigantische Caterpillar-machines?'

'Check.' De vrouw schuift haar zonnebril op haar voorhoofd en steekt haar hand uit. 'Charlie Morrison, uit Milwaukee.'

'Laurel Salter, uit Madison.'

'We hadden samen naar O'Hare kunnen rijden.'

'Hadden we dat maar gedaan. Ik zou aanzienlijk minder zenuwachtig zijn geweest,' zei Laurel. 'Is het voor jou ook de eerste keer?'

Charlie knikt. Zo te zien is ze ongeveer even oud als Laurel, die zesendertig is. Ze heeft oplettende ogen en brede jukbeenderen die taps toelopen naar een delicate kin.

Ze lopen naast elkaar achter de veteranen aan, die de nieuwelingen voorgaan naar de woonvleugels. Laurel vraagt niet hoe Charlie in McMurdo beland is en Charlie vraagt haar dat evenmin. Achter de onverharde wegen van het station strekt een kraterlandschap zich wit en eindeloos uit. Bleekgele stroken rijgen voor en achter de wolken door, mist wervelt in het ronddwarrelende stof.

Laurel is iemand die observeert. Als ze paddenstoelen verzamelt, speurt ze naar wat afwijkt: vlezige plooien op hout, ronde vormen te midden van hoekigheid. Hier is iets wat de lijn van de horizon onderbreekt. Op zee lijkt een koepeltje van licht te staan. Laurel moet denken aan een doormidden gesneden zeepbel: heel zachtroze en doorschijnend, met een iriserende buitenlaag.

Het oefent een aantrekkingskracht op haar uit. Het ziet eruit als

iets buitenaards. Zelfs op kilometers afstand lijkt het een geluid voort te brengen: een ruis, zacht maar steeds veranderend, constant.

Maar als ze met haar ogen knippert, verdwijnt het.

Laurel blijft staan. 'Zag je dat?' vraagt ze. Nu het weg is, oogt de hemel onschuldig, als een toneel na een voorstelling.

'Wat?' vraagt Charlie.

Laurel schudt haar hoofd. 'Ik heb al twee etmalen nauwelijks geslapen. Ik word geloof ik gek.'

'Je zou niet de enige zijn,' zegt Charlie. 'Heb je gehoord wat ze hier zeggen? "Als je de wereld schudt, vallen de zonderlingen naar beneden."' "

Het was Laurels moeder, Clare, die haar op de baan op Antarctica wees. Laurel vertelde in juli over haar problemen op het werk, dat ze haar taken op de automatische piloot afhandelde, dat zelfs de wonderen van de natuur geen ontzag meer opriepen. Toen legde Clare haar hand op haar pols.

'Weet je waar Julie Javurek momenteel woont?' vroeg ze, alsof dat er iets mee te maken had.

'Jules?' vroeg Laurel. Ze zaten op klapstoelen in Laurels achtertuin. Laurel had Jules Javurek, haar vroegere buurmeisje, al vijftien jaar niet meer gesproken. 'Waar?'

'Raad eens,' zei Clare.

Laurel had haar moeder altijd beschouwd als genadeloos no-nonsense. Toen Laurel nog klein was mocht Clare van zichzelf pas gaan zitten als de complete keuken aan kant was of ook de laatste appelboom gesnoeid was. Maar op latere leeftijd had ze iets guitigs gekregen, wat Laurel ergerde, al was het maar omdat het gekomen was na de dood van Pete Salter, Laurels vader, en er daardoor verband mee leek te houden.

'Geen idee,' zei Laurel. 'Chicago?'

'Chicago!' Clare lachte. 'Nee, iets zuidelijker. Antarctica.'

Laurel had in verband met de warmte een ijskompres mee naar buiten genomen dat ze nu in haar nek legde. 'Antarctica? Wat doet ze daar?'

‘Borden wassen, schijnbaar,’ zei Clare. ‘Daarvoor stond ze achter een bar in Buenos Aires. Ze zal wel een soort beroepsreiziger zijn.’

Die nacht kon Laurel de slaap niet vatten en googelde ‘afwasser Antarctica’. De juiste benaming, ontdekte ze, was keukensteward. Het takenpakket van keukenstewards in McMurdo Station bestond uit koken en schoonmaken voor de bonte groep bewoners: wetenschappers, timmermannen, loodgieters, technici, onderhoudsmonteurs, brandweerlieden, stafmedewerkers, werknemers van ’s werelds zuidelijkst gelegen postkantoor. Met zesdaagse werkweken zou ze weinig tijd overhouden voor nadenken. Het was werk dat ze kon doen, misschien zelfs met plezier zou doen, lichamelijk werk, op z’n eigen manier meditatief en nuttig bovendien. Onderzoekers op het station bestudeerden zonnefysica en oceaansystemen, klimaatverandering en geologie. Ze zou hun onderzoek ondersteunen, ook al werkte ze dan zelf niet als wetenschapper.

Om drie uur ’s ochtends legde ze de laptop weg. Krankzinnig, dacht ze.

Maar de volgende dag dacht Laurel weer aan Antarctica. Het landschap leek in niets op wat ze kende: de weilanden en vruchtbare prairie van Wisconsin zou ze inruilen voor vulkanisch gesteente en ijs. Er zouden vrijwel geen van de schimmels groeien die ze bestudeerde, die in symbiose met plantenwortels leefden. Kinderen waren niet toegestaan op het station. Zelfs het licht – zes maanden zon gevolgd door zes maanden duisternis – zou haar voor de gek houden en haar laten denken dat ze het leven van iemand anders leefde.

Ze duikelde een oud e-mailadres van Jules op. Een maand later antwoordde Jules met de naam van een recruiter in de VS bij wie ze terecht kon. Het was een vriendelijke mail, maar Jules stelde verder geen vragen. Misschien wist ze wat er gebeurd was en was het vriendelijk bedoeld, een barmhartig gebaar door Laurel niet te dwingen iets uit te leggen. Of misschien was Jules omringd door de mensen die Clare had beschreven, die beroepsreizigers. Misschien was ze niet verbaasd om van iemand te horen die wilde ontsnappen.

Laurel vertelde niemand dat ze solliciteerde. Het was een grap, een dubbelleven waar ze alleen maar over fantaseerde. Tot ze een telefoontje van de recruiter kreeg. Haar sollicitatie had zijn nieuwsgierigheid gewekt, een wetenschapper die zich aanmeldde als afwasser.

Had ze naar de juiste functie gesolliciteerd? Laurel trok de deur van haar kantoor dicht. Ze bazelde wat over de voordelen van een time-out. Hij vroeg of ze ervaring had met afgelegen of in een gemeenschap wonen. Het gesprek stokte. Ze zag voor zich hoe de recruiter haar cv in de prullenbak gooide ten gunste van vijftwintigjarigen met horeca-ervaring, jonge mensen van wie het logisch was dat ze solliciteerden.

‘Eerlijk gezegd moet ik mijn leven veranderen,’ zei ze.

Twee dagen later ontving ze een mail met een invalcontract. Een baan was niet gegarandeerd, die kreeg je bij primaire contracten, maar Laurel moest zo snel mogelijk een lichamelijke keuring ondergaan. Daartoe behoorden een medische controle, een tandheelkundige controle, vaccinaties. De recruiter stuurde nog een mail: als Laurel aanvullende controles liet doen, kon ze ook goedgekeurd worden voor het winterseizoen, wanneer het aantal bewoners slonk en er weinig gezondheidszorg was. Er werd een hartfilmpje gemaakt en een echo van haar galblaas. Haar tandarts trok twee verstandskiezen. Haar mond zat vol gaas en ze was groggy van de oxycodon toen de volgende dag haar mobiel ging. Een steward was niet door de lichamelijke keuring gekomen. Laurel kon in oktober vertrekken, als de Antarctische zomer begon.

De voorbereiding was verrassend eenvoudig. Ze vroeg bij de universiteit langdurig verlof aan. Ze had geen gezin, niemand die van haar afhankelijk was. De verkoop van het huis, dat veel te groot was voor haar alleen, had ze al in gang gezet. Eind september belde de makelaar met een bod, jonge ouders die hierheen verhuisden in verband met een aanstelling aan de universiteit. Ze werden het snel eens en Laurel begon de rest van haar spullen in te pakken, evenals de twee koffers die ze mee naar Antarctica mocht nemen.

Ze schreef drie e-mails: een aan haar moeder, de tweede aan Maisie O’Brien, haar beste vriendin, en de derde aan Gloria Albert, de promotiebegeleider die haar mentor was geworden. De volgende ochtend stond er een doos in pinguïn-cadeaupapier op haar stoep. Er lag een briefje in Gloria’s handschrift op: *Om een of andere reden heb ik het gevoel dat deze voor jou bedoeld is. Hij was van mijn moeder, Olga, en heeft haar warm gehouden op de andere pool.*

Laurel haalde een bontmuts tevoorschijn, zo’n Russische met oor-

flappen die je boven op of onder je kin kon vastzetten. Het goudkleurige bont was ongelooflijk zacht en het leer soepel als boter. Terwijl ze hem in haar reistas stopte belde Laurels moeder twee keer.

‘Laurel?’ zei Clare op de amechtige manier waarop ze altijd praatte als het over Walter ging. ‘Ik wilde alleen zeggen dat Walter vanavond met ons mee-eet.’

Clare had Walter drie maanden eerder ontmoet via OurTime, een datingsite voor senioren. Sindsdien had ze het over bijna niets anders. Vrijwel alles deed haar aan hem denken: liftmuziek (‘Walter werkt voor het orkest’), het non-fictieboek op Laurels bank (‘Walter leest het liefst romans’), zelfs een geparkeerde Mini Cooper (‘Daar zou Walter – minstens één drieëntachtig – ‘nooit in passen’). Laurel had het gevoel dat haar moeder zich achteruit ontwikkelde, alsof ze na zeventig jaar op aarde een puber was geworden.

Nu klemde ze de telefoon tussen haar oor en haar schouder. ‘Maar dit is de laatste keer dat we elkaar zien.’

‘Ik weet het. Maar je hebt hem nog steeds niet ontmoet en we weten niet hoelang je wegblijft. Wat als hij me ten huwelijk vraagt?’

‘Ik kom in de zomer terug. Dan zijn jullie vast nog niet verloofd.’

‘Je doet alsof we alle tijd van de wereld hebben,’ zei Clare.

In Walters favoriete Italiaanse restaurant zaten Clare en hij de hele tijd te dollen. Laurel kapittelde zichzelf: ze was blij voor haar moeder en Walter leek aardig. Het was niet zijn schuld dat hij niet Laurels vader was.

Maisie hielp Laurel met het overbrengen van haar spullen naar de opslag. Op haar laatste avond aten ze zittend op de grond van de lege woonkamer chinees. Laurel legde haar hoofd op Maisies schouder, zoals ze op de middelbare school altijd had gedaan. Maisies lichaam voelde ten diepste vertrouwd: haar sproeten en slanke vingers, haar dikke, koperkleurige haar. Laurel had geen broers of zussen, maar Maisie kwam dicht in de buurt. Als er iets belangrijks gebeurde, hadden ze nog steeds dezelfde reflex als vroeger als pubers: elkaar vastpakken en niet loslaten. Het was onmogelijk om eenzelfde fysieke band te kweken met de vrienden die Laurel als volwassene had leren kennen. Voordat ze allebei een partner hadden – en in Laurels geval nadat – hadden Laurel en Maisie elkaar.

‘Ik wil niet zo ver weg zijn van jou,’ zei Laurel.

‘Tja,’ zei Maisie, en ze streek over Laurels haar, ‘dan moet je maar niet naar die ene plek gaan waar ik niet je niet kan opzoeken.’

Alleen medewerkers van onderzoeksstations mochten op Antarctica verblijven.

‘Je zou een cruise kunnen maken,’ opperde Laurel. ‘Kost maar twintigduizend dollar.’

‘Afgesproken!’ riep Maisie lachend.

Laurel had het niet fijn gevonden om op zichzelf te wonen, ondanks Gloria’s bemoedigende woorden. (‘Moet je goed luisteren. Alleen zijn heeft ook voordelen. Je kunt eindeloos in je ochtendjas rondlopen en mandarijntjes en fudge eten.’) Ook nadat Eli vertrokken was, was hij overal: in de keuken die hij geel geverfd had, in hun gezamenlijke ladekast die nu voor de helft leeg was, in de appelbomen in de voortuin. Eli had haar met het eerste boompje verrast, een Prairie Sky met donkere, glanzende bladeren. Hij wierp een laken over de kroon, bond een strik om de stam en leidde Laurel vervolgens met zijn handen voor haar ogen naar buiten. Toen hij ze wegtrok, moest ze lachen, van plezier om zijn attente gebaar en ook omdat hij niet geweten had dat ze voor vruchten twee bomen moesten hebben, verschillende variëteiten, kruisbevruucht. Ze reden terug naar de kwekerij waar ze een robuuste Sweet Sixteen zag staan.

Nu zette Laurel haar koffer in Maisies achterbak. De nacht voor haar vertrek vanaf O’Hare logeerde ze bij Maisie en Noah. Snel plukte ze de rijpe appels en liep ermee naar het buurhuis.

‘Prairie Spies,’ zei Laurel toen de buurvrouw, Beth, op de veranda verscheen. ‘Je lievelings.’

‘O, Laurel,’ zei Beth. ‘Ik wou dat je had kunnen blijven, maar ik begrijp het. Echt.’

Beth, tekenjuf op de basisschool, was twintig jaar ouder dan Laurel. Ze woonde samen met haar moeder, Helen, die onlangs te horen had gekregen dat ze kanker had.

‘Hoe gaat het?’ vroeg Laurel.

‘Ik doe mijn best. Het gekke is, mam wordt volgende week achtentachtig, maar dat voelt toch nog niet als lang genoeg.’ Beth sloeg beschaamd haar hand voor haar mond. ‘Het spijt me. Ik ben hebberig. Ze heeft een goed, lang leven gehad.’

De toestand in de woonvleugel doet Laurel denken aan verhuisdag in studentenhuizen. Bewoners laten hun deuren openstaan en om de paar minuten hoort ze een schreeuw van herkenning. Grote reistasen liggen in de deuropeningen, langlaufski's staan tegen de muren. Laurel ziet meer dan een paar muziekinstrumenten, balancerend op stoelen of veilig opgeborgen in voorgevormde, vergrendelde kisten.

Ze heeft twee kamergenoten. De eerste is Charlie en de tweede Nita Choudhury, een zeebiologe die octopussen in de Zuidelijke Oceaan bestudeert. Het is Nita's zesde zomer in McMurdo, 'en nee,' zegt ze, terwijl ze meehelpt om hun koffers over de drempel te sjouwen, 'ik heb nog steeds geen eenpersoonskamer, maar dat heeft niemand. Ik zit al de hele dag op jullie twee te wachten.'

Nita is lang en heeft dik haar dat vastzit in een zilverkleurige haar-klem. Ze draagt een paarse ritstrui op een spijkerbroek en gebreide sloffen. Tussen haar sleutelbeenderen hangt een eveneens zilveren kettinkje met hanger en de kamer ruikt naar haar gardeniaparfum. Er zijn twee stapelbedden en een eenpersoonsbed. Het bureau en de kast moeten ze delen. Nita kletst onafgebroken ('We boffen dat we in hetzelfde gebouw als de kantine zitten. De meeste mensen moeten zich dik inpakken alleen om hun eerste bak koffie te kunnen krijgen'), terwijl Laurel en Charlie hun koffers uitpakken. Uit respect voor haar anciënniteit nemen ze de stapelbedden. Laurel kan het gevoel dat ze in een vorige levensfase vervallen is nauwelijks onderdrukken. Haar huis in Madison was niet groot, maar wel helemaal van haar.

Nita geeft hun een rondleiding. 'Elke kamer heeft een vaste telefoon om te bellen binnen het station. Mobiele telefoons werken hier niet, maar dat weten jullie vast al. De televisie kun je vergeten, tenzij je de beelden van de militaire satelliet wilt volgen of een spelconsole hebt meegenomen, en echt, ik oordeel niet... Een paar jaar geleden deelde ik een kamer met een astrobiologe die verslaafd was aan *The Legend of Zelda* en aan het eind van de zomer kon ik niet geloven hoe belangrijk ik het tweehandige zwaard van Biggoron vond. Voor de badkamer ga je bij de chilipeperlampjes linksaf. We hebben hier geen aarding, schrik dus niet als je onder de douche een schok krijgt. Dit is de huiskamer: magnetron, lekkere loungebanken, een grote selectie

videobanden, als je terug naar 1995 wil. Daar staat de Skypecomputer, die moet vooral het moreel hooghouden: iedereen krijgt per week één sessie van een half uur en duimt dan dat het internet het doet.’

De wind trekt aan als Nita hun de weg wijst naar het Chalet voor de introductiebijeenkomst (‘Ik zie jullie na afloop in de kantine. Tegen die tijd rammelen jullie geheid van de honger:’). Met hun sjaals voor hun mond ploeteren Charlie en Laurel door wervelende sneeuwduinen. Op de veranda staat een borstbeeld van admiraal Byrd, de eerste ontdekkingsreiziger die een vliegtocht over de Zuidpool maakte. Binnen hangen bolvormige lampen van een galerij op de eerste verdieping. Vlaggen van de herkomstlanden van Antarctica-bezoekers ruisen wanneer mensen hun jassen over stoelen laten vallen. In het Chalet hangt een geur die Laurel met bibliotheken of misschien Gloria’s huis associeert: oud hout, oude boeken. Eroverheen ligt het uitnodigende aroma van koffie. Laurel schenkt twee kopjes in en loopt ermee terug naar Charlie als een stafmedewerker achter het spreekgestoelte gaat staan.

De presentatie begint met algemene weetjes. Antarctica is niet alleen het koudste en winderigste continent op aarde, maar ook het droogste, hoogst gelegen en meest geïsoleerde. (Twee stoelen verderop begint de man met krullend haar uit het vliegtuig te snurken.) Met zo’n veertien miljoen vierkante kilometer bestrijkt het een tiende van het totale aardoppervlak. Het is nagenoeg geheel bedekt met een permanente ijslaag die zeventig procent van het zoetwater en negentig procent van het ijs op aarde bevat.

Antarctica was een hypothetisch continent, vertelt de stafmedewerker, voordat het een echt werelddeel was. Aristoteles meende dat er een zuidelijke landmassa moest bestaan die tegenwicht bood aan de Arctis in het noorden. Marcus Tullius Cicero noemde dit land Terra Australis Incognita: het onbekende land van het zuiden. Twintig eeuwen later ontwaarde een Russische expeditie de Antarctische kust, maar het duurde nog eens negentig jaar voordat Roald Amundsen en zijn mensen de pool bereikten.

Op het projectiedoek verschijnt een kaart. Onderzoeksstations van zevenendertig landen staan verspreid aan weerszijden van het Trans-antarctisch Gebergte, dat West-Antarctica van Oost-Antarctica scheidt. Tot de buitenposten op Maudlandia, de Oost-Antarctische kust, behoren het Chinese station Zhongshan, het Indiase station

Bharati en het Amerikaanse station Amundsen-Scott, dat precies midden op de zuidpool staat. Naar het westen toe liggen uitwaaierend over het Antarctisch Schiereiland stations van Korea, Spanje, Oekraïne, Groot-Brittannië, Argentinië, Chili en Tsjechië. Daaronder, tussen het Russische station Russkaja en de Nieuw-Zeelandse Scott Base, strekt McMurdo zich over het vulkanische eiland Ross uit.

De stafmedewerker wijst naar de vlaggen. Deze landen hebben één ding gemeen: ze hebben allemaal het Verdrag inzake Antarctica van 1959 ondertekend, waarmee territoriale aanspraken bevroren werden. Militaire activiteiten, kernproeven en ontginning zijn verboden. Antarctica, het enige continent zonder een inheemse bevolking, mag uitsluitend voor wetenschappelijk onderzoek worden gebruikt. Mensen kunnen de Antarctische fauna en flora dus bestuderen, maar ze mogen zich niet mengen in het leven of zo het zich voordoet de dood ervan. Waarnemingen dienen vrij gedeeld te worden met andere landen en alle waarnemingsstations zijn gesloten voor publiek. Laurel krijgt het idee dat Antarctica de functioneelste plaats op aarde is.

Nita had gelijk: na afloop hebben ze razende honger. Ze zijn ook gedesorienteerd en hebben geen idee hoe ze weer bij Gebouw 155 moeten komen. Ze vragen de weg aan een vrouw in duikuitrusting die een sigaret staat te roken onder een straatlantaarn. Als ze binnenkomen is het negen uur.

‘Daar zijn jullie.’ Nita zit aan een ronde tafel met een breiwerkje op schoot. ‘Maak je maar niet druk over hoe alles precies werkt, sla gewoon iets naar binnen wat er oké uit ziet, dan mogen jullie daarna naar bed. Bij de deli-afdeling is eten om mee te nemen, maar pas op voor de pastrami... Louis!’

Een schichtig kijkende man bij het oventje schrikt op en een broodje valt met een doffe plof op de grond.

‘Jezus, Nita. Ik dacht dat je Waldrup was.’

Nita legt haar breiwerkje weg en huppelt naar hem toe. ‘Omdat ik eruit zie als een zestigjarige Texaan met een krulsnor?’

‘Ik heb zesendertig uur niet geslapen. Iedereen ziet eruit als Waldrup.’

Maar het klinkt liefdevol en hij ondergaat Nita’s omhelzing met onderkoelde genegenheid.

‘Waldrup runt de catering,’ legt Nita uit, terwijl ze Laurel en

Charlie dichterbij wenkt. ‘Hij beweert een keten van Ruby Tuesdays beheerd te hebben, maar het gerucht gaat...

‘... dat hij alleen maar op een streekmarkt *beefjerky* stond te verkopen.’

‘Jullie komen hem vanzelf wel tegen,’ zegt Nita.

‘Eigenaardig gefixeerd op de hotdoggrill. Eigenaardig ongeïnteresseerd in smaak. En hij ergert zich dood als mensen buiten de vaste eettijden de keukenapparaten gebruiken.’ De man sluit een panini-ijzer aan. ‘Hoi.’

Hij heeft een Brits accent en zijn ogen zijn bloeddorlopen. Toch is hij knap: rozige wangen, rozige lippen en kastanjebruine krullen, alsof hij zo uit een renaissanceschilderij is gestapt. Laurel beseft dat hij de snurker van de introductiebijeenkomst is en de slaper in het vliegtuig, die net voordat ze de grond raakten zijn ogen opende.

‘Ik ben Louis Carroll... ja, net als van *Alice in Wonderland*, maar dan met o-u in plaats van e-w. Stewards?’ Laurel en Charlie knikken. Louis likt mosterd van zijn wijsvinger. ‘Ik ook.’

‘Je bent hier dus al eerder geweest?’ vraagt Laurel. ‘Ik dacht dat ik je bij de introductiebijeenkomst had gezien.’

‘Zeven keer sinds 2010, waaronder drie winters,’ zegt Louis een beetje trots. ‘En toch sturen ze me naar die ellendige introductie.’

‘Waarom dan?’ vraagt Charlie.

‘Omdat ik een rámp ben,’ zegt Louis grinnikend, en Laurel besluit dat ze hem mag.

Laurel en Charlie worden ingedeeld voor de middagdienst. Normaal beginnen ze ’s ochtends om tien uur, maar vandaag moeten ze om half negen aantreden. In het restaurant hangt de sfeer van een middelbareschoolkantine. Een kant is gereserveerd voor het eten: het hoofdbuffet, een deli-afdeling, de apparaten en een koelkast met to-gosnacks. Aan de andere kant staan ronde tafels tot aan de ramen die uitkijken op Observation Hill. De nieuwe keukenstewards staan op een kluitje onder een zwart-witfoto van de *Endurance*, het schip van Ernest Shackleton. Ze dragen allemaal hetzelfde uniform: blauw poloshirt, zwarte broek, antislipschoenen en wie dat wil een baseballpetje. Laurel en Charlie glippen binnendoor naar Louis, die met zijn petje op halfzeven staat te gapen.

‘Oké mensen, we gaan beginnen,’ zegt een lange man met een klembord. Zijn blonde haar is aan de zijkanen opgeknipt en loopt bovenop uit in een langere, getoupeerde kuif. Hoge jukbeenderen, scherpe ogen, een zekere zachtheid bij de mond: Laurel herkent zijn trekken, ook al hebben haar hersenen even nodig om het verschil te overbruggen tussen deze versie van Jules en het brave, jongensachtige meisje met wie ze opgegroeid is.

‘Middagstewards! Ik ben Jules Javurek – voornaamwoorden hij/hem – en ik ben deze zomer jullie chef. Mocht nog niemand het tegen je hebben gezegd, laat mij dan de eerste zijn: Welkom op Antarctica. Misschien ben je hier omdat je deze enorme brok rots en ijs wilde zien of misschien ben je ergens voor op de vlucht, ik noem de presidentsverkiezingen’ ... hier en daar klinken instemmende geluiden, Charlie zucht... ‘maar kijk om je heen: de kantine is de plek waar je zes dagen per week tien uur per dag zult doorbrengen met eten uitserveren, Frosty Boy de softijsmachine schoonmaken of smurrie van onze vaatwasser Bertha ontwijken. Wat ik daarmee bedoel is dat je veel meer tijd hierbinnen zult zijn dan buiten op ontdekkingsstocht, dus alle aspirant-Shackletons onder jullie, luister goed naar de eerste wet van de kantine: McMurdo draait alleen als wij samenwerken. We hebben allemaal onze redenen om hier te zijn en niemand is beter dan een ander.’ Hij schenkt hun een ironische blik. ‘Inclusief de wetenschappers.’

Jules maakt een zijwaarts knikje met zijn hoofd en de groep volgt hem terwijl hij achterstevoren de zaal rondloopt. Als hij Laurel in het oog krijgt, stopt hij even en zwaait dan. Laurel heeft geschreven dat ze zou komen, maar Jules had er al zo lang over gedaan om haar eerste mail te beantwoorden dat ze vermoedt dat hij weinig gebruikmaakt van zijn computertijd.

‘De tweede wet van de kantine? Het is druk, wen er maar aan. Er zijn twaalfhonderd mensen op het station en dit is de enige plek waar ze een maaltijd krijgen. We verzorgen er elke dag vier: ontbijt, lunch, avondeten en een middernachtsmaal voor de nachtploeg. We bieden ook altijd eventuele restjes van de vorige dag aan, wat me bij de derde wet van de kantine brengt: niets verspillen. Alles wat we weggooien, moet naar het vasteland worden vervoerd en dat kost geld. Verse producten komen per vrachtvliegtuig, maar onregelmatig. Vrijwel alles

wat we eten is gedroogd of ingevroren en tot nu toe is er nog niemand van doodgegaan.'

'Vorig jaar moesten we het bijna drie maanden zonder verse aanvoer doen,' fluistert Louis, 'er was zelfs geen knoflook of peterselie meer.'

'Niet voor te stellen,' zegt Charlie op dezelfde indringende toon als Louis. 'Een leven zonder peterselie.'

Louis snuift. 'Wacht maar. In februari droom je van citroenen.'

'Het eten in de kantine is gratis,' legt Jules verder uit. 'Pak zoveel je wilt, zolang je maar eet wat je pakt. In de kroegen – er zijn er twee – draai je wel zelf voor drankjes en snacks op, contant.'

Hij gaat hun voor door een stel klapdeuren. Na de betrekkelijke rust van de eetzaal, waar geluid door de grootte van de zaal verspreid wordt, is de keuken een fysieke beleving. Uit een hoekluidspreker klinkt A Tribe Called Quest, koks lopen heen en weer tussen roestvrijstalen aanrechten en industriële ovens. Stewards schuiven borden in een vaatwasser zo breed als een kingsize bed.

Jules fluit en iemand zet de muziek zachter. Toch moet hij nog schreeuwen om boven het gespetter en gekletter, het zuigende geluid van de koelkasten en het metalige geschraap van spatels op bakplaten uit te komen.

'Onze productiekoks, stuk voor stuk helden: Ingrid, Chester, Paz en Stanley,' zegt hij. De koks steken een voor een hun hand op. 'Onze patissier, Diego. Nooit zul je een decadentere eierloze soufflé of een luchtiger broodje zonder boter proeven. Miles is onze souschef, een betere rechterhand kun je je niet wensen. En dan wil ik nu, graag tromgeroffel, onze chef-kok aan jullie voorstellen.' Ingrid trommelt op haar knieën. 'Zijn midwinterfestijnen? Legendarisch. Zijn manbun: magnifiek. Beste mensen, hier is de enige echte Matty Chen. Matty, vertel de mensen wat je vandaag voor ze hebt.'

Matty maakt het v-teken. Hij heeft een handdoek over zijn schouder geslagen en om zijn knotje zit een haarnetje. 'Ik heb een kalkoen-chili, een vegachili, Diego's beroemde maïsbrood als bijgerecht en doperwtenguacamole.'

'Oordeel niet voordat je het geprobeerd hebt,' roept Miles, de souschef. Hij heeft een kaalgeschoren hoofd en vanonder zijn mouw piept een tatoeage tevoorschijn.

Jules neemt hen weer mee naar de kantine en blijft voor het raam staan. Het dichtstbijzijnde gebouw is slechts een vage omtrek en de bergen zijn geheel aan het zicht onttrokken. Laurel ziet niets wat wijst op het verschijnsel dat haar de vorige dag was opgevallen, de roze koepel aan de horizon.

‘Kijk naar buiten,’ zegt Jules. ‘We gebruiken deze ramen om te bepalen hoe veilig het is. Op een heldere dag kun je drie dingen zien: Ob Hill, de ziekenpost en de brandweerloods. Op een dag als vandaag, wanneer je de ziekenpost niet kunt zien, blijf je binnen. Niet wegwuiven, ik meen het. Aan je iPhone heb je hier niets. Niemand hoort je als je roept. Als jij de ziekenpost niet kunt zien, kunnen wij jou niet zien.’ De dichtstbijzijnde eters, een groepje mannen in lang ondergoed en overall, vallen stil en Louis staat onrustig te wiebelen. ‘Oké, genoeg hel en verdoemenis. Niet grappig bedoeld, maar wie wil er een icebreaker?’

Al snel heeft Laurel het ritme van de werkdag verinnerlijkt. Charlie en zij worden om acht uur wakker en gaan douchen. In de badkamer reiken ze elkaar door de plastic gordijnen het mandje met zeep, shampoo, enzovoort aan. Ze ontbijten met Nita en Louis voordat de stewards verzamelen voor de dagstart, wanneer Jules en Matty het menu toelichten. Vervolgens gaan ze naar de spoelkeuken waar het takenbord hangt. Zaaldienst is een sociale klus, een gelegenheid om tijdens het vullen van de peper- en zoutstrooiers gesprekken tussen geologen op te vangen of kennis te maken met ontbijtende astronomen die dadelijk naar de pool zullen vertrekken. Een dienst in de spoelkeuken betekent hitte en herrie, tot je ellebogen in warm water en intussen meezingen met AC/DC. De drukste tijd is na het avondeten, als er minder stewards zijn maar hetzelfde aantal taken, en ze geconcentreerd doorwerken om geen overuren te hoeven maken.

Elke dag is het buiten langer licht, twintig of dertig minuten die weer boven in de zandloper belanden. Na haar dienst verkent Laurel het station, maar hoe meer ze probeert zich te oriënteren, hoe meer ze verward raakt. Over het terrein verspreide opslagloodsen loeren naar haar met vensterogen. Elk gebouw lijkt ten minste drie namen te hebben – de timmerwerkplaats is gebouw 191 en heet ook de Fold-away – en veel ervan hebben een dubbele functie. Het café, een oude